

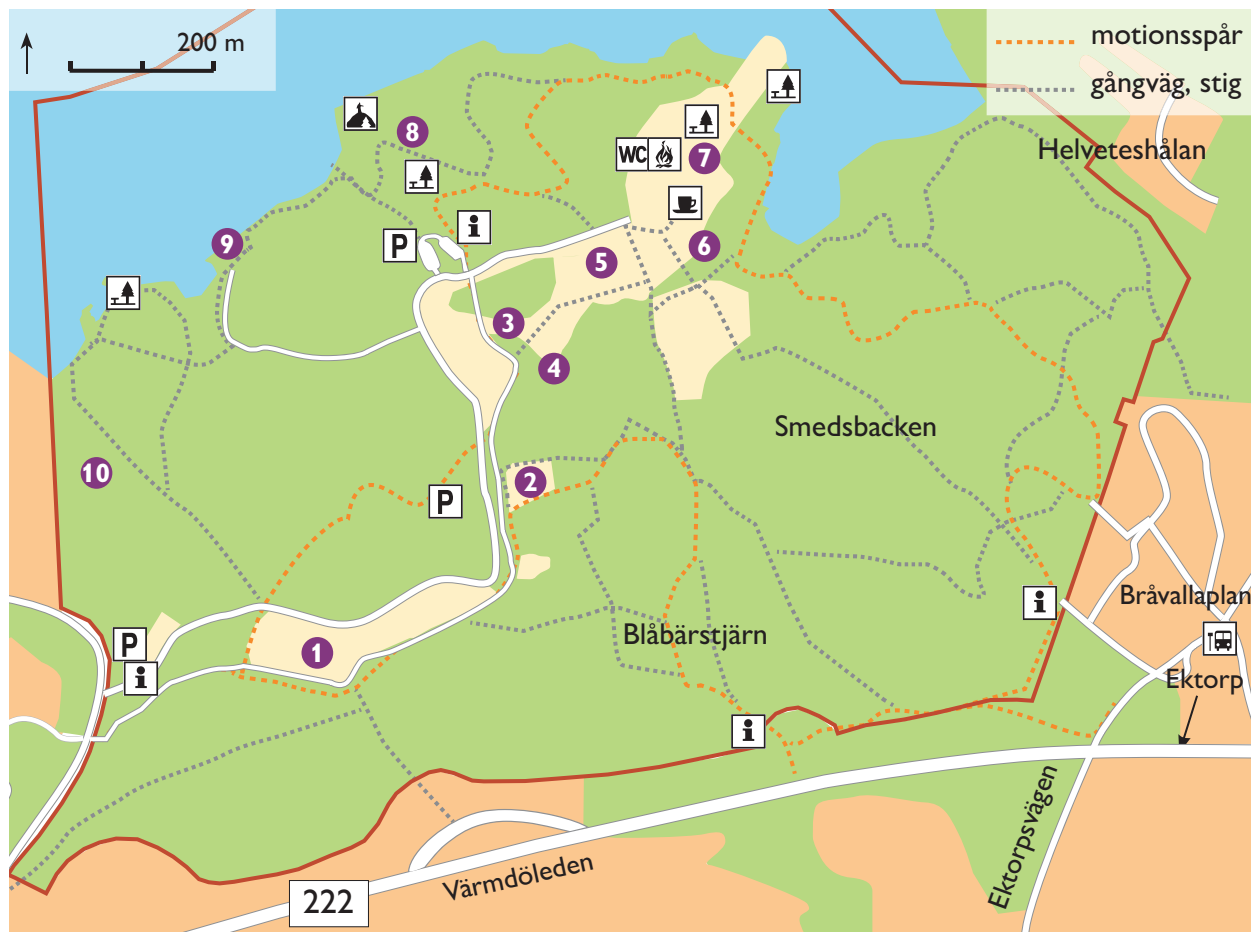
KULTURPROMENAD I NYCKELVIKEN

Följ med på en promenad med vidsträckta sjövyer, utsiktsberg, kulturlandskap, parkmiljöer, historiska byggnader och trolska skogsmarker. Hela promenaden är cirka 3,5 km. Terrängen är varierad med några branta backar.

Stora och Lilla Nyckelvikens är två välbevarade sommarherrgårdar från mitten av 1700-talet. Men området var bebyggt långt tidigare, redan på 1400-talet fanns ett torp här. Att området använts av människor har satt tydliga spår i landskapet och växtligheten, till exempel finns många ekar. Att marken odlats ser man på öppna fält och gårdsgårdar av sten.

På grund av läget vid den stora segelleden har det funnits sjökrogar i området. Sjøkrogar var värdshus för sjöfarare där besättningen kunde gå i land och äta och dricka. Nära dagens ångbåtsbrygga låg sjökrogen Nyckeln som man vet fanns på 1600-talet. Sjøkrogen vid Lilla Nyckelvikens var ett välkänt rastställe för sjöfarare på 1700-talet.

Den skyddade viken vid Stora Nyckelvikens har fungerat som en ankringsplats under segelfartygsepoken. Vid vikens innersta del, nedanför det så kallade Vrakberget, syns vrakrester.

1 LÅNGÄNGARNA

Vid infartsparkeringen närmast bostadsområdet Jarlaberg ligger de så kallade Långängarna. Ängarna ligger cirka 30 meter över havet och har en koppling till vattnet genom Rosendalsravinen. Det tyder på att dalgången var en havsvik under slutet av stenåldern, för cirka 4 000 år sedan. I området har man hittat vapen och verktyg av flinta från stenåldern, kanske kom människor hit för att fiska och jaga.

Längs ängsmarken slingrar sig grusvägen till Stora Nyckelvikens vid sidan av vägen växer ekar.

2 STORVRETEN

Storvreten är ett av områdets minsta landskapsrum. Det gamla ordet vret betyder smal åker eller äng som omges av skog.

3 TRÄDGÅRDSÄNGEN

Trädgårdsängen är en del av dalgången kring herrgårdsbebyggelsen och gränsar mot gårdens trädgård. Mitt på ängen ligger en holme med ädellövträd som kallas för Floras kulle. På 1800-talet var denna kulle en liten romantisk park med slingrande gångstigar och små mytologiska statyer, bland annat gudinnan Flora.

4 NYCKELVIKSKÄLLAN

Vid södra kanten av Trädgårdsängen ligger Nyckelvikskällan som finns med på en karta från 1782. Vid källan frade man trefaldighetsafton som förr var en av sommarens stora fester en vecka efter pingst. Då samlades man vid källan för att dricka av eller tvätta sig i vattnet. På så sätt skulle man uppnå hälsa under det kommande året.

5 STORA NYCKELVIKENS TRÄDGÅRD

Herrgården Stora Nyckelvikens trädgård är en prydligt anlagd trädgård. Gångvägarna är lagda i ett rutnätsmönster och finns med på 200 år gamla kartor. Det åttkantiga lusthuset är från mitten av 1700-talet och är ett av skärgårdens äldsta lusthus.

6 SOMMARHERRGÅRDEN STORA NYCKELVIKEN

Stora Nyckelvikens sommarherrgård byggdes på 1740-talet av Herman Petersen, direktör i Ostindiska kompaniet. Här, på bekvämt seglingsavstånd från vinterbostaden i huvudstaden, skapade han en miniatyrherrgård med trädgård, park, lantbruk och ståndsmässiga byggnader. Förutom att Nyckelvikens gav luftombyte och nöje bidrog det tillhörande lantbruket och trädgården med mat till permanentbostadens hushåll.

Den timrade huvudbyggnaden är klädd med slät panel och färgerna är valda för att huset ska likna ett dyrbarare stenhus. Den tillbyggda norra gaveln med den franska salongen och biljardflygeln med spegeldammen framför, är från 1760-talet. De faluröda flyglarna har ett enklare utseende, den södra som är hembygds-museum kan möjligen vara äldre. Till bebyggelsen hör fågårdssbacken med uthus grupperade i en öppen fyrkant.

7 SJÖÄNGEN

Mellan bebyggelsen och viken finns gammal ängsmark som mot skogen i väster avgränsas av en 200 meter lång stengårdsgård från 1770-talet. Gårdsgården skulle hålla djuren som betade i skogen borta från odlingsmarken. Ekarna växer sig stora här tack vare goda ljus- och klimatförhållanden.

8 KULBERGET

Kulberget heter så på grund av den runda formen. Från berget har man fin utsikt över Stockholms inlopp och stadens siluett. Närmast mot norr ligger Fjäderholmarna. En bit ner i sluttningen mot sjön finns jättegrytor. Jättegrytor är hål i berget som inlandsisen svarvade ut för 10 000 år sedan, genom att starkt strömmande smältvatten tvingade stenar i rotation mot berget. Att offra mynt i jättegrytor ansågs ge god fiskelycka.

9 SOMMARNÖJET LILLA NYCKELVIKEN

Lilla Nyckelvikens är ett enklare sommarhus från 1700-talet. Huvudbyggnaden sägs ha varit sångerskan Jenny Linds sommarställe på 1860-talet. På 1700-talet fanns en sjökrog här. Den anlades troligen efter att 1600-talskrogen vid Stora Nyckelvikens stängde. På 1950-talet flyttades Lilla Nyckelvikens krogbyggnad till Stora Skuggan på norra Djurgården.

Den röda stugan bredvid huvudbyggnaden är också från 1700-talet. Vid infartsvägen finns spår av Lilla Nyckelvikens första bebyggelse, bland annat en husgrund och stora ekar. På 1600-talet låg här ett torp som kallades Korphyttan. Intill vägen finns Nyckelviksområdets största ek med en omkrets på 5,5 meter.

10 ROSENDALSRAVINEN

Rosendalsravinen är en av områdets vackraste dalar. Genom dalgången rinner en bäck från Långängarna. Namnet Rosendal kan härstamma från ett torp som har funnits här, möjligen ser man rester från en husgrund längst upp i dalen. Torparen i Rosendal kan ha varit den som grävde ur de fuktiga Långängarna för att utöka ängsmarken.